

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Axel Ivan Pedersen: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 9. marts, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om tillæg til lov nr. 129 af 12. april 1911 om handel med smør og fremmede landbrugsprodukter m. m. og

Forslag til lov om tillæg til lov nr. 95 af 1. april 1925 om tilvirkning og forhandling af margarine m. m.

3) *Første behandling af:*

Forslag til beslutning af folketinget om godkendelse af „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for regnskabsåret 1953—54.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om mødrehjælpsinstitutioner.

Jeg skal allerede nu gøre opmærksom på, at det er sandsynligt, at der vil blive møde førstkommande lørdag eftermiddag.

Mødet hævet kl. 14⁵⁰.

66. møde.

Onsdag den 9. marts kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til normeringslov for finansåret 1955—56.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte forslag til normeringslov for finansåret 1955—56.

De retningslinier, der blev fastsat for udarbejdelsen af lovforslaget, har som baggrund dels finansministeriets cirkulære af 30. september 1950 om besparelser i stats-husholdningen, dels nedsættelsen af lønningskommissionen af 28. maj 1954, i hvilken der vil ske en almindelig gennemgang af lønningsforholdene for samtlige tjenestemandsgupper.

Medens jeg ikke har anset det for rimeligt til det foreliggende normeringslovforslag fuldstændig at afvise forslag om oprettelse af nye tjenestemandstillinger særlig indenfor områder, hvor arbejdet er stærkt og varigt forøget, ligesom jeg ikke har ment helt at burde udelukke forslag om omnormeringer til afhjælpning af ekstraordinært ugunstige advancementsforhold, har jeg under hensyn til den nedsatte lønningskommission fundet det rigtigt at udskyde alle forslag af revisionsmæssig karakter.

Det foreliggende lovforslag er udarbejdet i overensstemmelse med disse synspunkter. Når der for enkelte styrelser er medtaget relativt omfattende forslag, skyldes det ganske særlige forhold indenfor disse områder.

Dette gælder således for forsvarets vedkommende, hvor der er foreslået oprettet et ret betydeligt antal nye tjenestemandstillinger, såvel militære som civile. Den foreslåede forøgelse af de militære stillingers antal er en følge af forsvarets udbyg-

[Finansministeren.]

ning og er i overensstemmelse med de i 1951 gennemførte forsvarslove, hvorved bemærkes, at antallet af de omhandlede tjenestemandstillinger er fastsat under hensyn til det forventede behov i finansåret 1955—56. En væsentlig del af de foreslåede nye civile tjenestemandstillinger agtes besat med kontraktansatte civile funktionærer, som i forvejen har adgang til pension efter civilarbejderloven.

Som følge af ikrafttrædelsen pr. 1. april 1955 af de 3 love af 11. juni 1954 om arbejderbeskyttelse, der medfører en udvidelse og intensivning af arbejds- og fabriktilsynets virksomhed, er der under direktoratet for arbejdstilsynet (det hidtidige direktorat for arbejds- og fabriktilsynet) søgt en udvidelse af tjenestemandstillingerne, idet der dels foreslås normeret et nyt kontor i direktoratet, dels stilles forslag om en forøgelse af de tekniske stillinger som fabrikinspektører og kedelbesigtigelsesmænd.

Ved lov nr. 221 af 11. juni 1954 blev undervisningsministeren bemyndiget til at oprette Danmarks pædagogiske Institut. I overensstemmelse hermed er instituttet optaget på normeringslovforslaget under afdeling 26, idet der er søgt normeret en stilling som direktør, 2 afdelingschefstillinger og 1 assistentstilling.

I overensstemmelse med den af folketingets lønningsudvalg afgivne betænkning af 19. marts 1953 over forslaget til normeringslov for finansåret 1953—54 er der med henblik på en forbedring af avancementsforholdene for toldetatens assistentpersonale ligesom i fjor på det foreliggende lovforslag søgt en ekstraordinær normering af 40 overassistentstillinger.

Ud fra tilsvarende synspunkter er der til enkelte tjenestemandsgupper, for hvilke en særlig ugunstig aldersfordeling gør sig gældende, foreslået ekstraordinære normeringer, hvilket bl. a. gælder indenfor ordenspolitiet, hvor der i fortsættelse af den på normeringsloven for 1953—54 påbegyndte omnormering af politibetjentstillinger til stillinger som overbetjente af 2. grad stilles forslag om normering af 200 overbetjente af 2. grad mod nedlæggelse af et tilsvarende antal politibetjentstillinger.

Det bemærkes herved, at det er forudsat,

at avancementsstillinger, der bevilges under hensyn til en midlertidig ugunstig aldersfordeling, påny afskrives, når de særlige forhold, der begrundede den ekstraordinære normering, ikke længere er tilstede.

Løvrigt skal jeg med hensyn til lovforslagets enkelte bestemmelser tillade mig at henvise til de forslaget ledsagende udførlige bemærkninger.

Ligesom de tidligere år har samtlige fra de forskellige ministerier indkomne forslag været forelagt lønningsrådet, og det foreliggende lovforslag er i overensstemmelse med rådets udtalelser overfor finansministeriet.

Merudgiften ved lovforslaget vil — beregnet på sædvanlig måde — for det kommende finansår andrage ca. 4,8 mill. kr., hvoraf imidlertid ca. 3,5 mill. kr. hidrører fra forøgelsen af antallet af stillinger under forsvaret.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Viggo Starcke* til undervisningsministeren.

Vil undervisningsministeren redegøre for, hvordan det kan gå til, at der bagved Bernstorffs palæ i Bredgade 42 nu opføres en moderne kontorbygning på 5—6 etager, til trods for at bygningen er fredet i klasse A i henhold til lov om bygningsfredning af 12. marts 1918, og at bygningen opføres umiddelbart op til Christian den Syvendes palæ på Amalienborg, der er Københavns største arkitektoniske seværdighed?

Viggo Starcke: I loven om bygningsfredning af 12. marts 1918 udtryktes nationens ønske om at bevare og beskytte værdifulde gamle bygninger. De fredede bygninger er inddelt i klasse A og klasse B efter deres værdifuldhed; klasse A omfatter bygninger, hvis værdi i ovennævnte henseende må siges at være så fremragende, at deres nedrivning, forvanskning eller vanrøgt ville medføre en betydelig mindskning af nationens kulturskatte. Fortegnelsen over disse

[Viggo Starcke.]

fredede bygninger findes i to hæfter, udgivet af Det særlige Bygningssyn dels i 1949, dels i 1954.

Imellem de dér opregnede bygninger findes det Bernstorffske palæ i Bredgade 42 på hjørnet af Frederiksgade. Det omfatter matrikelnumrene 177 og 178, men slår man op i fortegnelsen fra 1954, ser man, at matrikelnummer 178 er udgået. Der er altså allerede på dette tidspunkt sket et eller andet, som man ikke rigtig ved hvad er. I fortegnelsen står der, at fredningen omfatter alle på grunden stående bygninger samt hegnsmure mod nabo og gade. De er fredet i klasse A, oven i købet med apostrof, som betyder, at de er underkastet nationalmuseets tilsyn og særlige fredningsbestemmelser.

Det Bernstorffske palæ er bygget efter udkast af den store arkitekt Eigtved og med arkitekt Rosenberg som den egentlige konstruktør. Ejendommen er nabo til Amalienborg og grænser lige op til Christian den Syvendes palæ, det gamle Moltkeske palæ, som er langt den fineste bygning af de fire berømte palæer. Hele dette kvarter er arkitektonisk set en så stor seværdighed, at det ikke blot er Københavns, men Danmarks største arkitektoniske seværdighed og en af Europas største. Det er i topklasse som international seværdighed: hele ensemblet dér med Eigtveds arkitektur, pladsens intime, fornemme harmoni, Salys verdensberømte statue, Harsdorffs kolonnade, inde i haven Jardins skønne lille pavillon og i selve riddersalen i det Moltkeske palæ Bouchers egenhændige dørstykker. Dette palæ har den internationale interesse, at der dér findes noget af den tidligste rokokarkitektur i Europa udenfor Frankrig, og i Jardins spisesal og pavillon findes noget af den tidligste klassicisme.

I gården til det Bernstorffske palæ opføres nu en 6 etager høj moderne kontorbygning med en tom, bar gavl ind mod Christian den Syvendes palæ have. Trods fredningen er der åbenbart opnået tilladelse til at nedbryde den fredede mur; staldbygningen er revet ned og haven ødelagt. Derfor vil jeg gerne spørge den højtærede undervisningsminister, som er den, der har det højeste ansvar i denne sag — da jeg ikke er helt sikker på, at ministeren har været

opmærksom på, hvad det var, der skete —: Hvordan kan det egentlig ske, at en sådan sag passerer gennem de officielle instanser, uden at der skrives ind dels af hensyn til det fredede Bernstorffske palæ, dels, og mest, af hensyn til den indirekte skade, der tilføjes en af nationens største seværdigheder?

Vi har en række instanser, Det særlige Bygningssyn, nationalmuseet, akademiet for de skønne kunster, Foreningen til gamle Bygningers Bevarelse; vi har et professorat i kunsthistorie, en forskønnelsesforening og en naturfredningsforening, og vi har for København en byplanlov og en speciel københavnsk bygge lov. Jeg tillader mig at rette det spørgsmål til den højtærede undervisningsminister, om han vil redegøre for, hvordan det kan gå til, at der bagved Bernstorffs palæ i Bredgade 42 nu opføres en moderne kontorbygning på 6 etager, til trods for at bygningen er fredet i klasse A i henhold til loven om bygningsfredning, og at bygningen opføres umiddelbart op til Christian den Syvendes palæ?

Undervisningsministeren (Bomholt): Den moderne kontorbygning, som det ærede medlem hr. Viggo Starcke omtaler, bygges af Assurance-Compagniet Baltica. Dette selskab ejer såvel det fredede Bernstorffske palæ som naboejendommen, og selskabet har haft et stærkt behov for en nybygning med kontorer. Forsikringsselskabets nuværende bygning er i sig selv meget uegnet til kontorbrug, og forsikringsselskabet har vist betydelig forståelse for de værdier, der ligger i en vedligeholdelse af det fredede palæ. I de senere år har selskabet ofret betydelige beløb, og fra bygningssynets side har man kun grund til at vise anerkendelse overfor den måde, hvorpå en privat forretningsvirksomhed søger at tilgodese de kulturelle værdier.

Bygningssynet og alle andre, der er interesseret i at se palæet fremtræde smukt, kunne naturligvis godt have ønsket at se grundarealerne omkring Bernstorffs palæ og Amalienborgkomplekset i det hele taget udnyttet mindst muligt, men en moderne forretningsvirksomhed som Baltica har et stort behov for kontorer, og den må have krav på at få lov til at bebygge sin ejendom.

[Undervisningsministeren.]

Problemet bliver derfor at få anbragt kontorerne i nybygninger, der skader den arkitektoniske helhed mindst muligt. Balticas arkitekt har den 20. august 1953 fremsendt skitseforslag til den nye bebyggelse. Det særlige Bygningssyn forhandlede derpå med arkitekten om nybygningens forbindelse med palæet og om udformningen af facaden til Bredgade. Den 15. januar 1954 forelå boligministeriets tilladelse til nedrivning af de eksisterende bygninger og tilsagn om materialebevilling.

Det lykkedes synet at få bebyggelsens facade til haven rykket 40 cm sydover og at få hele palæets sydfacade frigjort for nybygningen. I princippet tiltrådte synet derefter den 3. marts 1954 forslaget om nedrivning; dog er der endnu enkelte detaljer vedrørende sammenbygningen med palæets tag, som der endnu ikke foreligger godkendelse af.

Den bygning, der nu rejses, er holdt indenfor de grænser som den for kvarteret gældende udnyttelsesgrad sætter. Bygningsfredningsloven indeholder ingen bestemmelser, der sikrer fredede bygningers omgivelser. En nyere portfløj og en mindre bagbygning var imidlertid omfattet af fredningen, men er blevet frigivet i forbindelse med nybyggeriet, fordi man derigennem opnåede at få kontorbygningen placeret på et sted, hvor den ville skade de fredede Amalienborgpalæer mindst. Størstedelen af det nye hus kommer til at stå på nabogrunden; var den pågældende portbygning og det nævnte baghus ikke blevet frigivet, kunne nybygningen være rejst i Bernstorffs palæes have op til muren mod Frederiksgade, hvilket ville have været langt mere uheldigt.

Viggo Starcke: Jeg vil gerne takke den højtærede minister for hans besvarelse, men tilføje, at denne sag har vakt meget stor uro i alle kunstinteresserede kredse, og jeg vil gerne tillade mig at spørge den højtærede minister, om der endnu ikke på dette tidspunkt ved hans indgriben er mulighed for at skride ind overfor højden af denne bygning, således at den måske kunne reduceres med en eller to etager; den er endnu kun nået til første etage. Alene det ville hjælpe noget. I „Politiken“ i dag udtaler arkitekt Eske Kristensen, at det, der er

revet ned, er nogle gamle, faldefærdige bygninger. Men der er dog det at sige, at disse bygninger er fredet i klasse A. Det benægter arkitekten i „Politiken“; han siger, det passer ikke, at de er fredet. Det står imidlertid i fortegnelsen, at fredningen omfatter også disse bygninger, og jeg synes, det er uheldigt, at arkitekten ikke engang ved, hvad det er, han har med at gøre.

Jeg anerkender i høj grad forsikrings-selskabet Balticas indsats med hensyn til vedligeholdelse af det Bernstorffske palæ, men for få måneder siden afslørede man et monument i Frederiksgade for bygmesteren, Eigtved, og det ser derfor mærkeligt ud, at man samtidig er i færd med at undergrave noget af det, der har skabt hans berømmelse. Jeg vil derfor tillade mig at spørge den højtærede undervisningsminister, om loven af 1918 om bygningsfredning ikke nu har vist sig at være dels mangelfuld, dels forældet, og om ministeren påtænker at optage loven til revision.

Undervisningsministeren (Bomholt): Jeg skal overgive det ærede medlems konkrete spørgsmål vedrørende nybygningen til Det særlige Bygningssyn til undersøgelse og besvarelse.

Med hensyn til spørgsmålet om en eventuel revision af bygningsfredningsloven skal jeg svare, at nybygninger i adskillige tilfælde har skadet fredede huse, og det er et alvorligt problem for fredningsarbejdet, at noget sådant kan ske. Skal man sikre sig herimod, må en vis båndlæggelse af arealerne omkring de fredede bygninger finde sted, men denne vil utvivlsomt bedst kunne ske med hjemmel i de love, der omhandler bygge- og byplanforhold. Der er allerede på dette område udført et betydeligt arbejde, og det er ønskeligt, at dette videreføres. Byplanerne må, hvis bygningsfredningen skal have nogen mening, tilpasses de fredede bygninger. Hvad forholdene på landet angår, må sikringen af fredede bygningers omgivelser i alt væsentligt ske i henhold til naturfredningsloven, der jo henhører under statsministeriet.

Det væsentlige i bygningsfredningssagen er imidlertid bevarelsen af de fredede huse selv, og et ikke dårligt grundlag herfor danner loven af 1918. Skal dennes bestemmelser skærpes, vil betydelige udgifter for staten til

[Undervisningsministeren.]

erstatninger ikke kunne undgås. Bygningerne fredes, uden at der ydes ejerne erstatning; fredningsbestemmelserne affattes sådan, at først når byggesager opstår, kan der blive tale om udgifter for staten. Loven administreres under undervisningsministeriet af Det særlige Bygningssyn, der for hver sags vedkommende må søge at finde en løsning, som er tilfredsstillende uden at koste det offentlige for meget. Da det drejer sig om Danmarks 2 000 mest værdifulde historiske huse og synets faste årlige bevilning til erstatninger kun er på 30 000 kr., forstås det, at der må vises den yderste sparsommelighed, og i realiteten opnås langt de fleste resultater ved forhandling.

En skærpelse af lovens bestemmelser, således at flere byrder lægges over på ejerne, vil næppe kunne gennemføres uden almindelige bestemmelser om ydelse af erstatning ved selve fredningspåbudets pålæggelse. En sådan ordning, hvorefter pengene går til ejerne og ikke direkte til husene, vil være meget kostbar, og jeg føler mig ikke overbevist om, at den vil være hensigtsmæssig.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om tillæg til lov nr. 129 af 12. april 1911 om handel med smør og fremmede landbrugsprodukter m. m. og forslag til lov om tillæg til lov nr. 95 af 1. april 1925 om tilvirkning og forhandling af margarine m. m.

Valgt blev: *Lund Jensen, Ditlevsen, Boye Hansen, Evald Kristensen, Th. Mikkelsen, Viola Nørløv, Chr. Rasmussen, Chr. Thomsen, Peder Christensen (Rebild), Frode Carstensen, Jens Chr. Christensen, Anker Lau, Ellen Poulsen, Reedtz-Thott, Fanger, Foss og Aage Fogh.*

Den følgende sag var:

Første behandling af forslag til beslutning af folketinget om godkendelse af „Kongeriget

Danmarks Hypotekbank“s regnskab for regnskabsåret 1953—54.

(Udvalgets betænkning med tilhørende forslag til beslutning findes i tillæg B. sp. 193).

Sagen sattes til forhandling.

Ordføreren (Brodthagen): Udvalget har gennemgået regnskabet og revisionsrådets beretning. Denne beretning findes optrykt som bilag. Udvalget stiller enstemmigt følgende forslag til beslutning:

„Folketinget godkender „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for tiden fra 1. april 1953 til 31. marts 1954.“

På hele udvalgets vegne anbefaler jeg forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag til beslutning af folketinget, sålydende:

„Folketinget godkender „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for tiden fra 1. april 1953 til 31. marts 1954“, vedtoges uden afstemning.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Derpå foretoges:

Første behandling af forslag til lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1151; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2509).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Edel Saunte: Det spørgsmål, der behandles i det foreliggende lovforslag, er vel et af de vanskeligste, man overhovedet kan give sig i kast med. Jeg tror, det er karakteristisk for denne sag, at man, inden man begynder at arbejde med den, har så let ved at tage standpunkt til den. Man har sin forudfattede mening, som man mener er afgørende på alle disse punkter; men jo mere man arbejder med spørgsmålet, og